

**МАРКИЗ ДЪО САД
ГРАФИНЯ САНСЕР ИЛИ
СЪПЕРНИЦА НА ДЪЩЕРЯ СИ
АНЕКДОТ ОТ БУРБОНСКИЯ
ДВОР**

Превод от френски: Катерина Дянкова, 1991

chitanka.info

Шарл, безразсъдно смелият херцог на Бургундия, беше заклет враг на амбициозния и винаги зает с планове за отмъщение Лудвиг XI. Следваха го почти всички рицари, негови васали, и всички заедно, на брега на Сем, имаха едно стремление — да победят или да умрат достойно за своя вожд, като забравяха под неговото знаме удоволствията на домашния уют. Дворовете на Бургундия бяха тъжни, замъците — празни, нямаше го вече великолепието на храбрите рицари в бляскави турнири в Дижон и Отен, а изоставените красавици занемариха дори грижите за себе си, тъй като нямаше вече кой да ги харесва. Те трепереха за любимите воители, само грижи и тревоги се четяха по лъчезарните им някога лица, оживени от гордост, докато гледаха на арената храбреците да показват ловкост и смелост.

Преди да последва принца в армията, за да му докаже своето усърдие и привързаност, граф дьо Сансер, един от най-добрите генерали на Шарл, препоръча на жена си да не щади нищо за възпитанието на тяхната дъщеря Амели и да не прекършва нежния любовен плам, който младата особа изпитваше към владетеля на Монревел, на когото щеше да принадлежи един ден, и който я обожаваше още от дете. Двадесет и четири годишният Монревел беше участвал вече в много походи пред очите на херцога, но с оглед на този брак получи позволение да остане в Бургундия. Младата му душа се нуждаеше от цялата любов, която го огряваше, за да не се гневи за забавянето на бойните му успехи заради тези уговорки. Монревел беше най-красивият, най-галантният и най-смелият рицар по това време и умееше да люби така, както умееше да побеждава. Любимец на грациите и на бога на войната, той взимаше от тях онова, което искаха другите, и се покриваше с лаврите, които му даваше Белон, и миртовите клонки, които Амур полагаше на челото му.

Ала нима някой заслужаваше повече от Амели миговете, които Монревел иначе щеше да посвети на Марс? Слабо е перото на всеки, който дръзне да я опише. Как да очертае наистина тънката ѝ кръшна снага и чувствено лице! Колко добродетели допълваха красотата на небесното създание, навлизащо в двадесетата си година... Невъзможно е, най-сетне, да се каже дали заради благодетелите на душата ѝ — чистота, човечност и синовна обич, или заради прелестите на лицето ѝ, Амели очароваше всички.

Уви, тази дъщеря беше зачената в утробата на жестока майка с опасен характер! Зад красивото все още лице, зад благородните и величествени черти на графиня дьо Сансер се криеше ревнива, властна, отмъстителна душа, способна, с една дума, на всички престъпления, които раждат страстите.

Тя се славеше в Бургундския двор с разюздените си нрави и любовните приключения. Имаше ли мъка, която да не беше причинила на своя съпруг?

Макар и майка, тя завистливо гледаше как расте пред очите ѝ хубостта на дъщеря ѝ, а чувствата на Монревел тайно ѝ причиняваха мъка. Всичко, което успя да направи до този момент, бе да наложи на младата особа да не изразява чувствата, които изпитваше към Монревел... Въпреки намеренията на графа, тя винаги бе настоявала дъщеря ѝ да не признава какво изпитва към съпруга, който ѝ готвеше баща ѝ. Сърцето на тази странна жена изгаряше от обич към любимия на дъщеря си. Утешаваше я само мисълта, че той не знае за чувствата на момичето, които я измъчваха. Но ако тя възпираше желанията на Амели, налагаше се да потиска и своите. Ако младият воин можеше да чете в очите ѝ, той отдавна вече щеше да знае всичко, но за него всяка друга любов, освен на Амели, щеше да бъде обида, а не щастие.

Вече месец, по заповед на своя съпруг, графинята приемаше в замъка младия Монревел, като използваше всеки миг, за да сдържа чувствата на дъщеря си и да дава воля на своите. Но въпреки че Амели не говореше, въпреки че се въздържаше, Монревел подозираше, че уговорките с граф дьо Сансер допадаха на красивата девойка и той се осмеляваше да вярва, че едва ли без мъка Амели би се разделила с надеждата да му принадлежи един ден.

— Как може, Амели — казваше Монревел на своята любима в един от миговете, когато настойчивият ревнив поглед на г-жа дьо Сансер не ги следеше, — как е възможно, след като ще си принадлежим един ден един на друг, да не ви позволяват да ми кажете дали тази перспектива ви е неприятна или имам щастieto, че ви радва? Защо пречат на любимия, който мисли само как да стане достоен да ви направи щастлива, да научи дали може да се надява!

Но Амели само поглеждаше нежно Монревел, въздишаше и отиваше при майка си, като знаеше, че може всичко да очаква от нея, ако устните изразят сърдечните ѝ чувства.

Така стояха нещата, когато в замъка Сансер дойде пратеник и съобщи за смъртта на графа при стените на Бове, в деня на вдигането на обсадата. Люсне, един от рицарите на генерала, донесе плачешком тъжната новина и предаде последното писмо на Бургундския херцог до графинята. Той се извиняваше, че поради тежкия си дълг, не може да изкаже всички утешителни слова, които ѝ дължеше, и настояваше тя да следва намеренията на съпруга си по отношение на брака между дъщеря им и Монревел, да ускори сватбата и две седмици след брака да изпрати при него младия герой, тъй като положението не му позволява да лиши своята армия от храбър воин като Монревел.

Графинята обяви траур и не каза нито дума за препоръката на Шарл. Тя беше против волята ѝ затова не може да спомене нищо за нея. Освободи Люсне и настоя повече от всякога пред дъщеря си да прикрива чувствата, които имаше и дори да ги задуши, защото никакви обстоятелства вече не налагаха този брак и той никога нямаше да стане.

След като взе тези мерки и премахна пречките пред безумните си чувства към любимия на нейната дъщеря, ревнивата графиня се зае с все сили да охлади страстта на младия благородник към Амели и да събуди любов към себе си...

Първото, което направи, беше да вземе всички писма, които Монревел можеше да изпрати до армията на Шарл, и да го задържи в дома си, като възбужда любовта му и му оставя някаква далечна надежда, която подхранвана съзнателно. Да го плени и отчае. След това реши да използва състоянието, в което щеше да изпадне душата му, за да го предразположи постепенно към себе си, въобразявайки си, като ловка жена, че мъката ще ѝ донесе това, което не можеше да получи от любовта.

След като се увери, че никакво писмо не ще напусне замъка, без да ѝ бъде донесено, графинята пушна фалшиви слухове. Тя каза на всички и дори подшушна на господаря на Монревел, че в съобщението за смъртта на съпруга ѝ Шарл, Безразсъдно смелият, заповядал тя да омъжи дъщеря си за владетеля на Сален, когото изпращал да дойде да склучи брака в Сансер. Обръщайки се към Монревел, тя добави с тайнствен вид, че въпросното събитие едва ли ще ядоса Амели, която вече пет години въздиша по Сален. След като нанесе удар право в сърцето на Монревел, тя повика дъщеря си и ѝ каза, че прави всичко

това с намерение да охладят отношенията им с господаря на Монревел, а нямало по-добър повод за това от неоснователното разтуряне на уговорката за брака, но скъпата ѝ дъщеря нямало да бъде много нещастна, защото след тази малка жертва, тя ще ѝ позволи да избере всеки друг за жених.

Чула тези жестоки думи, Амели искаше да сдържи сълзите си, но природата, по-силна от благоразумието, я накара да падне на колене пред графинята. Тя започна да я моли, в името на всичко най-скъпо за нея, да не я разделя с Монревел, да изпълни намеренията на баща ѝ, когото тя обожаваше и горчиво оплакваше.

Всяка сълза, която проливаше това вълнуващо момиче, падаше върху сърцето на нейната майка.

— Добре — каза графинята, като се стараеше да превъзмogne себе си, за да опознае по-добре чувствата на дъщеря си, — нима тази нещастна любов ви владее толкова силно, че не можете да я пожертвате? Ами ако вашият любим беше постигнат от съдбата на баща ви, ако трябваше да го оплаквате като него?...

— О, госпожо — отговори Амели — не ме навеждайте на толкова отчайващи мисли. Ако Монревел беше загинал, аз скоро щях да го последвам, но това не значи, че моят баща ми е по-малко скъп. Мъката ми щеше да е безутешна, ако не се надявах, че някой ден съпругът, който той бе определил за мен, щеше да избърше сълзите ми. Та аз живея само за него и затова успях да превъзможна отчаянието, в което ме потопи ужасната вест неотдавна. Нима искате да разкъсате така жестоко сърцето ми.

— Е, добре — каза графинята, която почувства, че насилието само ще разгневи девойката и няма да сполучи с измамата. — Щом като не можете да се превъзможнете, продължавайте да се преструвате и кажете на Монревел, че обичате Сален. Така ще разберете дали той наистина ви обича. За да опознаете любимия си, най-добре е да предизвикате ревността му. Ако Монревел се разсърди и ви изостави, ще видите, че ви е измамил. Тогава може би аз ще отстъпя. Нима не знаете какво място заемате в сърцето ми?

Успокоена от тези думи, нежната Амелия целуна ръцете на тази, която я предаваше, и дълбоко в сърцето си виждаше в нея свой смъртен враг... на тази, която най-сетне, слагаше балсам върху

разтрепераната ѝ душа, но в сърцето си хранеше само омраза и страшни планове за отмъщение.

Все пак Амели обеща да изпълни заръката. Обеща не само да се престори, че обича Сален, но и да следва съвета на майка си, за да изпита за последен път сърцето на Монревел при условие, че майка ѝ няма да забави излишно нещата и ще ги спре веднага щом получат доказателства за постоянството и любовта на рицаря. Г-жа дьо Сансер ѝ обеща да постъпи така. Няколко дни по-късно тя каза на Монревел колко странно ѝ се струва, че след като не може да се надява да получи ръката на дъщеря ѝ, той така упорито стои в Бургундия, докато цялата провинция е под знамената на Шарл, а после ловко му показва, последните редове от писмото на херцога. „Вие ще ми изпратите Монревел, тъй като в положението, в което се намирам, не мога да лиша армията от толкова храбър воин.“ Но коварната графиня не му даде да види повече.

— И тъй, госпожо — каза отчаяно рицарят — значи е вярно, че ме жертвате и трябва да се откажа от сладките блянове, които красяха живота ми.

— Всъщност, Монревел, тяхното изпълнение би причинило само зло. Може ли човек като вас да обича това невярно създание? Ако Амели ви е давала някога надеждата, тя ви е лъгала, защото няма съмнение, че обича Сален!

— Уви, госпожо — поде отново младият герой, проливайки няколко сълзи, — не трябваше да вярвам, че Амели ме обича, признавам това. Но можех ли да мисля, че тя обича друг?

А после отстъпи място на отчаянието.

— Не! — поде гневно той. — Нека не си въобразява, че може да злоупотребява с моята доверчивост. Не е по силите ми да понеса подобни оскърбления. Щом като не ме харесва, няма от какво повече да се страхувам, защо да възпирам моето отмъщение?... Ще отида да намеря Сален. Ще търся навред този съперник, който ме обижда и когото ненавиждам, той ще отговаря с живота си за обидата, която ми нанесе, или аз ще умра посечен от него.

— Не, Монревел! — провикна се графинята. — Благоразумието не ми позволява да понеса такива неща. По-добре върнете се при Шарл, щом се осмелявате да кроите такива планове, защото след няколко дни очаквам Сален и не бива да се срещнете тук... Освен ако

сдържите гнева си към насилие и надделеете чувствата си. О, Монревел... да бяхте избрали друга дама... ако не се опасявах от присъствието ви в моя замък, аз първа щях да ви поканя за дълго.

А после продължи, хвърляйки пламенни погледи на рицаря:

— Нима по тези места само Амели може да претендира за щастието да ви се харесва? Зле познавате хората, които ви заобикалят, и техните сърца и си мислите, че само тя може да чувства какво заслужавате! Нима предполагате, че в душата на едно дете чувството е здраво? Знаем ли какво мисли тя... На тази възраст, човек знае ли какво обича?... Вярвайте ми, Монревел, нужен е малко повече опит, за да умееш да обичаш както трябва. Прелъстяването победа ли е? Може ли да тържествуваме над някой, който не умее да се защитава? А не е ли сладка победата, когато атакуваният знае всички хитрости, които могат да го отделят от вас, но ви дава сърцето си, без да се съпротивлява?

— Ох, госпожо — прекъсна я рицарят, който не разбираше много добре какво цели графинята. — Не зная какви качества са нужни, за да мога да обичам както трябва. Но в едно съм сигурен — Амели е единствената, която обожавам, и ще обичам само нея на земята.

— В такъв случай, аз ви съжалявам — отсече горчиво г-жа дьо Сансер, — защото тя не само не ви обича, но след като се уверих в дълбоките чувства на вашата душа, аз съм принудена да ви разделя завинаги.

И с тези думи тя остави рицаря и си тръгна.

Трудно може да се опише състоянието на Монревел, обземаан ту от разкъсваща болка, ту от безпокойство, ту от ревност и мъст. Тези чувства така властно раздираха душата му, че не знаеше на кое да се отдаде. Най-сетне отиде при Амели...

— О, вие, която дори за миг не съм преставал да обожавам, — провикна се той облян в сълзи. — Да вярвам ли? Нима ми изневерявате? Нима друг ще ви направи щастлива... нима друг ще ми отнеме единственото благо, за което бих жертвувал всичко на този свят... Амели... Амели! Вярно ли е, че не сте ми вярна и ще принадлежите на Сален.

— Ядосана съм, че са ви го казали, Монревел, — отговори Амели, решена да се подчини на майка си, за да не я огорчи, а и да види дали рицарят наистина я обича искрено. — Но ако фаталната

тайна е разкрита днес, то аз съвсем не заслужавам горчивите ви упори, защото никога не съм ви давала надежди. Как можете да ме обвинявате в изневяра?

— За съжаление сте права, но вие сте жестока. Аз така и не успях да запала в сърцето ви искри от огъня, който изгаряше моето. Осмелих се да ви упрекна в грешка, защото съдех по сърцето си, което ви люби. Вие никога не сте били предопределена за мен Амели, защо ли се оплаквам? И тъй, вие не ми изневерявате, вие не ме жертвате, но презирате моята любов и ме правите най-нещастния човек на света.

— Наистина, Монревел, не разбирам как в душата ви е пламнал такъв огън, без да сте уверен в чувствата ми?

— А не ни ли предстоеше брак?

— Така искаха, но значеше ли това, че аз съм го желала? Дали сърцата ни туптят както искат нашите родители?

— И щях да ви направя нещастна?

— Когато се свържехме, щях да ви позволя да вникнете в моята душа и вие щяхте да се съгласите с мен.

— О, небеса! Ето моята присъда! Аз трябва да ви напусна... трябва да се отдалеча от вас и тъкмо вие ще разкъсвате с наслада сърцето на този, който желаше да ви обожава цял живот. Е, добре, ще избягам от вас, коварно създание! Ще потърся при моя принц начин по-бързо да ви напусна завинаги от отчаяние, че съм ви загубил. Ще отида славно да умра на бойното поле!

При тези думи Монревел излезе и тъй като вече нищо не възпираше тъжната Амели, която се беше насилила да се подчини на майка си, тя се обля в сълзи.

— О, ти, когото обожавам, какво ли си мислиш за Амели? — прошепна тя. — Какви ли чувства заменят в сърцето ти, любовта, която подклаждаше моя огън? Колко ли ме упрекваш, а и аз си го заслужавам! Нито веднъж не ти признах моята любов истина е... но очите ми говореха достатъчно красноречиво, отлагах от благоразумие признанието и мечтаех за щастливия ден, когато ще ти я разкрия... О, Монревел... Монревел... каква мъка изпитва влюбената, която не се осмелява да признае своя плам на най-достойния за него... която принуждават да се преструва... да подмени с безразличие чувство, което я изпълва.

Графинята изненада Амели в това потиснато състояние.

— Направих както пожелахте, госпожо, — каза тя. — Рицарят страда, какво още искате?

— Искам да продължите да се преструвате — поде г-жа дьо Сансер — искам да видя до каква степен Монревел е привързан към вас... Чуйте ме, дъще моя, благородникът не познава своя съперник... Клотилд, моята любима прислужница, има млад роднина на възрастта и с ръста на Сален. Аз ще го въведа в замъка. Той ще мине за този, когото вие уж обичате вече шест години; присъствието му тук ще се пази в тайна все едно, че се срещате, без да знам... Монревел ще има само подозрения... подозрения, които ще се старая да подхранвам, и тогава ще преценя на какво е способен в своята отчаяна любов.

— Но, госпожо, за какво са всички тези преструвки — отговори Амели. — Не се съмнявайте в чувствата на Монревел, той току-що ми даде най-силни уверения и аз им вярвам с цялото си сърце.

— Трябва ли да ви призная, — поде лошата жена, следвайки пак своя недостоен план, — пишат ми от армията, че Монревел съвсем не е храбър и достоен рицар... Казвам ви го с болка, но го обвиняват в страхливост. Зная, че херцогът се лъже в него, но фактите са налице... видели са го да бяга в Монтери...

— Госпожо — каза г-ца дьо Сансер, — той не е способен на подобна слабост! Нали от неговата ръка Брезе получи смъртта... Той ли да бяга... да видя... няма да повярвам... Не, госпожо, не, той тръгна оттук, за тази битка. Вие му позволихте да ми целуне ръката, и аз украсих шлема му с панделка... Каза ми, че ще бъде непобедим. Той носеше моя образ в сърцето си и не е способен да го омърси... не го е направил.

— Зная, че първите слухове бяха в негова полза. Но не ви съобщихме вторите — каза графинята. — Сенешалът не е умрял от неговата ръка и над двадесет бойци са видели Монревел да бяга... Какво ви струва, Амели, още едно изпитание, то няма да е фатално, ще съумея да го прекъсна навреме... Ако Монревел е страхливец, нима ще му дадете ръката си? Впрочем, не мислите ли, че аз се ръководя само от обичта си към вас. Имам право да ви наложя условия. Херцогът не е съгласен Монревел да стане днес ваш съпруг, той го вика при себе си. Ако въпреки това се съглася да отстъпя пред вашите желания, то и ние трябва да направите нещо за мен.

При тези думи графинята излезе и остави дъщеря си още побъркана.

„Монревел бил страхливец — казваше си Амели през сълзи — не, никога няма да повярвам... това не може да бъде, той ме обича... не съм ли го виждала как се излага на опасности пред очите ми в не един турнир и само за да го възнаградя с поглед, той побеждаваше всеки, който му се изпречеше!... Моят поглед го насърчаваше и го следваше в равнините на Франция, с мисълта за мен той храбро воюваше. Моят любим е толкова смел колкото ме обича. Тези две добродетели преизпълват така душата му, че не оставят място за нищо нечисто. Но щом майка ми настоява, ще се подчиня... ще мълча, ще крия сърцето си от този, който го притежава изцяло, но никога не ще се усъмня в него.“

Много дни изминаха така. През тях графинята подготви своите хитрости, а Амели продължи да се преструва, колкото и да ѝ беше мъчно. Накрая г-жа дьо Сансер повика Монревел да дойде да поговори насаме с нея, тъй като имала нещо важно да му съобщи... И тогава тя се реши да му обясни всичко, за да няма повече угризения, ако съпротивата на благородника я принуди да извърши престъпление.

— Рицарю — каза тя, щом го видя да влиза, — вече би трябвало да сте се уверили в пренебрежението на моята дъщеря и в щастието на вашия съперник, но аз непременно трябва да разбера какво ви задържа в Сансер, когато вашият военачалник ви зове и желае да сте до него. Признайте ми, без преструвка, кой ви задържа тук... Дали причината е тази, поради която и аз искам да останете?

Макар отдавна да подозираше, че графинята е влюбена в него, младият воин никога не бе говорил за това с Амели. В отчаянието си, че е могъл да породя подобна любов, той се стараше да я прикрива от самия себе си. Притиснат от красноречивия въпрос, той се изчерви и каза:

— Госпожо, вие знаете оковите, които ме спират и ако пожелаете да ги стегнете, вместо да ги разкъсате, несъмнено ще бъда най-щастливия мъж...

Било от преструвка, било от гордост, дамата на Сансер прие отговора му в своя полза.

— Ненагледни приятелю — му каза тя тогава, като го привлече близо до своя фотьойл, — тези вериги ще бъдат изковани, когато

пожелаете... Ах, колко отдавна пленяват моето сърце. Те ще украсят ръцете ми, когато кажеш. Днес аз съм свободна и ако се реша да загубя за втори път свободата си, то вие би трябвало добре да знаете заради кого ще го сторя.

При тези думи Монревел потръпна, а графинята следеше всяко негово движение, тя се отдаде буйно на любовния си порив и го укори с най-груби думи, че винаги е отвърщал с безразличие на огъня, с който е горяла по него.

— Можеше ли да прикриваш този плам, който гореше в очите ти, неблагодарнико? Минаваше ли ден от твоя млад живот, в който да не съм показвала чувствата си, които ти пренебрегваше така нагло? Имало ли е друг някой кавалер в двора на Шарл, който да ме интересува повече от теб? Бях горда с твоите успехи и чувствителна към твоите беди. Нима моята ръка да не е обвивала с миртови клонки твоите лаври? Нима твоят ум е раждал мисъл, която веднага да не съм споделяла, а сърцето ти — чувство, което да не е било и мое? Чествана навсякъде, виждайки цяла Бургундия в краката си, заобиколена от обожатели... опиянена от тамян, аз насочвах всичките си пожелания към Монревел, мислех само за него, ненавиждах всичко друго. И докато аз те обожавах, коварни рицарю... твоите очи се отвърщаха от мен... Ти беше лудо влюбен в едно дете... и ме жертваше заради тази недостойна съперница... ти ме накара да намразя собствената си дъщеря... Предчувствах всяка твоя постъпка и всяка пронизваше сърцето ми, но въпреки това не можех да те намразя... А какво очакваш сега? Дано поне отчаянието да те доведе при мен, щом любовта ми не може да го постигне... Твоят съперник е тук, мога да го накарам да триумфира утре, моята дъщеря настоява. Е, каква надежда ти остава, каква безумна надежда може да те заслепява още?

— Надеждата, че ще отида да умра, госпожо — отговори Монревел — заради угризението, че съм могъл да породя у вас чувства, които не мога да споделя, заради мъката, че не мога да вдъхна обич на единствения човек, за когото вечно ще бие сърцето ми.

Г-жа дьо Сансер се въздържа. Любовта, гордостта, лукавостта и отмъщението забушуваха в нея с такава сила, че я накараха да се преструва. Една открита и искрена душа нямаше да се овладее, но една отмъстителна и неискрена жена трябваше да действа изкусно и графинята постъпи точно така.

— Рицарю, — каза тя със сдържан гняв — за пръв път в живота си ме карате да позная що е отказ. Това би учудило вашите съперници, но самата аз не съм изненадана. Не, признавам си... Бих могла да ви бъда майка, рицарю... Как при такава грешка бих могла да претендирам за ръката ви?... Няма да ви притеснявам, Монревел, отстъпвам на моята щастлива съперница честта да ви обвърже. И тъй като не мога да стана ваша жена, аз ще бъда завинаги ваша приятелка. Ще отхвърлите ли приятелството ми, жестоки рицарю?

— Госпожо, признавам, че тази постъпка говори за благородството на вашето сърце — каза благородникът, спечелен от измамната привидност. — Ах, повярвайте ми — добави той, като се хвърли в нозете на графинята, — повярвайте, че всичките ми чувства, освен любовта, ще ви принадлежат завинаги. Няма да имам по-добра приятелка на този свят, вие ще бъдете едновременно моя закрилница и майка и аз ще ви посвеждавам всеки миг, когато опиянението от моята любов към Амели не ще ме задържа край нея.

— Ще съм поласкана от това, което остана за мен, Монревел, — подзе графинята изправяйки го, — за нас е скъпо всичко от човека, когото обичаме. По-силни чувства несъмнено щяха да ме трогнат още повече, но след като не мога да претендирам за тях, ще се задоволя с искреното приятелство, в което ми се кълнете и ще ви възнаградя с моето... Чуйте, Монревел, още сега ще ви дам доказателство за чувствата, в които ви се кълна, желая да победи вашата любов и да ви задържи завинаги при мен... Вашият съперник е тук, това е от сигурно по-сигурно. След като е такава волята на Шарл, можех ли да му откажа да влезе в замъка? Всичко, което можах да направя за вас... а той не знае намеренията ви, е да се явява преоблечен и да вижда дъщеря ми тайно, което и прави. Как да действваме при тези обстоятелства?

— Ще послушам сърцето си, госпожо. Единствената милост, която се осмелявам да прося на колене пред вас, е позволенията да се преборя за любимата с моя съперник, както повелява честта на воин като мен.

— Това няма да ви доведе до успех, Монревел, та вие не познавате човека, с когото си имате работа. Среца ли сте го някога по пътя на честта? За срам Сален за първи път в живота си излиза от неговата провинция, за да се ожени за дъщеря ми. Аз не си обяснявам как Шарл е могъл да се спре на него, но той го желае и ние нямаме

думата. Пак ви повтарям: Сален, разпознат от предател, няма да се бие... а ако знае вашите намерения, ако ги узнае от вашите постъпки, то, Монревел аз ще треперя за вас... Да потърсим други средства и да се скрием от погледа му... позволете ми да размисля няколко дни. Ще ви уведомя какво смятам да правя. Междувременно останете тук, а аз ще пусна слухове за причините, които ви задържат.

Монревел остана доволен от малкото, което постигна, не подозираше, че могат да го лъжат, защото неговото почтено и чувствително сърце дотогава не беше познало лъжата. Той прегърна още веднъж коленете на графинята и се оттегли поуспокоен.

Госпожа дьо Сансер се възползва от тези мигове, за да осигури успеха на коварните си намерения. Младият роднина на Клотилд, въведен тайно в замъка, облечен като паж, така добре си изигра ролята, че Монревел го забеляза. В къщата имаше и четирима непознати слуги, които минаваха за прислужници на граф дьо Сансер, завърнали се у дома след смъртта на своя господар. Но графинята се погрижи да уведоми Монревел, че непознатите са от свитата на Сален. От този момент нататък рицарят рядко можеше да разговаря с любимата си. Той се представяше в нейния апартамент, но прислужниците отказваха да го пуснат. Щом се опиташе да се приближи до нея в парка, в градината или където и да се намираше, тя изчезваше, или пък я забелязваше със своя съперник. Подобни удари бяха доста силни за буйната душа на Монревел. Пред прага на отчаянието, той най-сетне успя да се доближи до Амели, с която мнимият Сален току-що се бе разделил.

— Жестока девойко — й каза той, като не можеше повече да се въздържа, — толкова много ли ме ненавиждате, че искате да завържете пред мен злокобните връзки, които ще ни разделят? А след като сега всичко зависи само от вас, след като спечелих вашата майка, само от вас едничка, уви, идва ударът, който ме убива!

Амели беше предупредена за искрицата надежда, която графинята беше дала на Монревел, и мислеше, че всичко това трябва да послужи за щастливата развръзка на сцените, които му разиграваха... Тя продължи да се преструва, като отговори на своя любим, че той е в правото си да си спести мъчителната гледка, от която изглежда се страхува, и че тя първа го съветва да забрави в Белон всички мъки, които му причинява любовта. Но въпреки че графинята й

беше казала, тя внимаваше да не покаже с нищо, че се съмнява в храбростта на своя любим. Амели много добре познаваше Монревел, за да се съмнява в него. Тя го обичаше достатъчно дълбоко в сърцето си, за да се осмели да се шегува с нещо толкова свещено.

— И тъй, свършено е значи и аз трябва да ви напусна! — провикна се благородникът, като обля със сълзи коленете на Амели и се осмели да ги притисне още веднъж. — Е, добре, аз ще накарам духа си да ви се подчини. Дано щастливият смъртен, на когото ви оставям, узнае цената на това, което му отстъпвам! Дано ви направи толкова щастлива, колкото заслужавате. Амели, нали ще споделите с мен вашето щастие! Това е единствената милост, за която ви моля. Ако знам, че сте щастлива, ще ми бъде по-леко.

При тези думи силно вълнение обзе Амели. Неволните сълзи я издадоха и като я притисна в обятията си Монревел се провикна:

— О, миг щастлив за мен! Съзрях съжаление в сърцето, което дълго време мислех, че ми принадлежи! О, скъпа моя Амели! Значи не е истина, че вие обичате Сален, след като благоволявате да плачете за Монревел? Кажете една дума, Амели, едничка само и колкото и да е страхливо чудовището, което ви отнема от мен, ще го принудя да се бие, или ще го накажа едновременно за слабостта и дързостта да се извиси до вас.

Но Амели се беше съвзела. Страхуваше се да не провали всичко, ако прояви моментна слабост, защото съзнаваше колко е важно да играе отредената ѝ роля.

— Няма да крия сълзите, които видяхте случайно, рицарю, — каза тя твърдо. — Но зле ги тълкувате. Те бликнаха от състрадание, а не от любов към вас. Свикнала съм с вашето присъствие и ще тъгувам, ако ви загубя. Мъката ми се дължи на обикновено приятелство, а не на нежни чувства.

— О, справедливи боже! — каза благородникът. — Вие ми отнемате дори утешението, което преди малко успокои моето сърце... Амели! Колко сте жестока с този, чийто единствен грях е, че ви обожаваше! Значи само на състрадание дължа сълзите, с които толкова се гордеех преди миг? Само това чувство ли мога да очаквам от вас?

Някой приближаваше и двамата влюбени бяха принудени да се разделят. Единият несъмнено отчаян, а другият — със съкрушена душа

от болката на жестоката принуда... но все пак доволен, че това незначително събитие я беше прекъснало.

Изтекоха още много дни и графинята ги използва за последните си ходове. Една вечер, когато Монревел се връщаше от градината, където меланхолията го беше завела сам и без оръжие, внезапно беше нападнат от четирима мъже, които изглежда искаха живота му. Изпаднал в опасно положение, неговият кураж не го изостави. Той не се изплаши, а разчитайки на себе си, започна да се отбранява и отблъсна враговете, които го връхлетяха, освободи се от тях, подпомогнат и от хората на графинята, които пристигнаха веднага щом чуха шума. Господарката на Сансер, уведомена за току-що отминалата го опасност, дойде тичешком... коварната Сансер, която знаеше по-добре от всеки друг от чии ръце идваше измамата, помоли Монревел да мине през нейния апартамент, преди да се прибере.

— Госпожо — казва благородникът приближавайки се до нея... — не знам кои са тези, които заплашват живота ми, но не допусках, че във вашия замък, някой ще дръзне да нападне невъоръжен рицар...

— Монревел — отговори графинята, виждайки, че той все още е развълнуван, — невъзможно ми е да ви предпазя от тези опасности, мога само да ви помагам и да ви закрилям от тях... Моите хора веднага ви се притекоха на помощ, какво повече можех да направя?... Имате работа със страхливец, както ви казах, напразно говорите за чест. Той не знае що е това и животът ви винаги ще бъде в опасност. Аз бих искала той да е далеч от моя дом, но мога ли да забраня достъпа до моя замък на този, когото херцогът на Бургундия иска да приема като мой зет, на този, когото моята дъщеря обича, и от когото е обичана? Бъдете по-справедлив, рицарю, знаете, че съм страдала колкото вас. Оценете вълненията, които ми причинява всичко това, и множеството връзки, които ме свързват с вашата съдба. Не се съмнявам, ударът идва от Сален; той се е осведомил за причините, които ви задържат тук, когато всички други рицари са при своите военачалници. Всички знаят за вашата любов, за съжаление, сигурно са се намерили недискретни хора... Сален си отмъщава и като разбира много добре, че е невъзможно да се защити от вас по друг начин, освен с престъпление, той го извършва. След провала той пак ще се опита... О, кротки рицарю, аз треперя... аз треперя повече от вас.

— Е добре, госпожо — възрази рицарят. — Заповядайте му да сваля ненужната си маскировка и ми позволете да го нападна така, че да го накарам да ми отговори... А каква нужда има Сален да се маскира, щом като е у вас по заповед на своя господар, щом като е обичан от тази, която търси, и вие го закриляте, госпожо?

— Рицарю, не очаквах такова оскърбление от вас, но няма значение, сега не е моментът да ви обяснявам... Ще отговоря само на вашите доводи и когато кажа всичко, вие ще видите дали одобрявам този избор и начина на действие на моята дъщеря? Питате ме защо Сален се маскира? Първо, защото аз поисках това от него, за да пощадя вас. Ако продължава да се преструва, то е от страх. Той се страхува от вас, той ви избягва, той ви напада само в гръб... Вие искате да ви позволя да се биете. Вярвайте, че той не ще приеме, Монревел, той ще вземе такива мерки, че не ще мога повече да отговарям за вас. Моето положение по отношение на него е такова, че не мога дори да го упрекна. Следователно, отмъщението е само във ваши ръце. То принадлежи единствено на вас и аз много ще ви съжалявам, ако не постъпите както се полага след току-що извършената подлост. Нима спрямо подлците трябва да се спазват законите на честта? И как можете да търсите други пътища, освен тези, с които той си служи, след като сте сигурен, че няма да приеме нито един достоен, както ще му предложите. Питате дали да го предупредите, рицарю? Откога животът на подлеца е толкова ценен, че не се осмелявате да го изтръгнете без борба? Човек трябва да се мери с почтен човек и да убие този, който е пожелал да ни лиши от живот. Нека примерът на вашите учители ви служи за правило. Когато гордостта на Шарл Бургундски, който ни управлява днес, беше накърнена от орлеанския херцог, дуел ли му предложи, или заповяда да го убият? Последното решение му се стори по-сигурно и той го взе. А не беше ли убит на свой ред в Монтеро, когато обиди престолонаследника. Рицарят не е нито по-малко почтен, нито по-малко достоен само защото се е защитил от някакъв коварен тип, който има зъб на неговия живот... Да, Монревел, да, искам моята дъщеря да бъде ваша, аз искам да я вземете на всяка цена. Не се чудете на чувството, което ме кара да желая да сте до мен... ето сега ще се изчервя... сърцето ми все още не е излекувано. Няма значение, вие ще бъдете мой зет, рицарю, ще бъдете... Искам да ви видя щастлив, дори за сметка на собственото ми щастие... Кажете

ми, че покровителствам Сален, осмелете се, кротки приятелю, и аз ще имам право, ще ви считам най-малко за несправедлив, защото не виждате сторените от мен добрини.

Разнежен Монревел се хвърли в краката на графинята и ѝ поиска прошка за своята несправедливост към нея... Но да убие Сален му се струваше престъпление, надхвърлящо силите му...

— О, госпожо — провиква се той през сълзи — тези ръце никога не ще се осмелят да понижат гърдите на себеподобен, а убийството е най-ужасното престъпление...

— То престава да бъде такова щом спасява живота ни... Но каква слабост, рицарю... колко неуместна е тя за един герой! Какво правите вие, моля ви се, когато отивате на бой? А лаврите, с които ви обсипват, не се ли постигат с цената на убийства? Мислите си, че ви е позволено да убивате врага на вашия принц, а се боите да убиете собствения си враг. Какъв е, впрочем, тираничният закон, който може да установи в едно и също действие такава огромна разлика? Ах, Монревел, или не трябва никога да посягаме на живота на никого, или това действие в някои случаи може да ни изглежда законно, когато отвръща на обида... Но какво говоря и какво ме интересува мен! Трепери, слаб и малодушен човеко, безсмисленият страх от въображаемо престъпление те кара да изоставиш недостойно тази, която обичаш, в ръцете на чудовището, което ти я отнема... Виж твоята клета Амели, прелъстена, отчаяна, измамена, да чезне злочеста; чуй, тя те зове на помощ, а ти коварно предпочиташ вечното страдание пред тази, която обичаш, пред необходимостта справедливо да изтръгнеш живота на вашия долен палач.

Като видя, че Монревел се колебае, графинята използва всичко, за да смекчи ужаса му от постъпката, към която го подтикваше, и да накара да почувства, че когато се налага, е по-опасно да не я извърши. С една дума, ако той не побърза, не само неговия живот се излага постоянно на опасност, но че рискува също да види как отнемат любимата му, защото Сален, като забележи, че тя не му помага, ще направи всичко, за да се хареса на Бургундския херцог. Ще си послужи с всякакви средства, може би първо ще я похити, а това не е трудно, понеже Амели ще се поддаде. Накрая, тя толкова запали младия рицар, че той се съгласи с всичко и се закле в нозете на графинята да забие камата си в гърдите на съперника.

Дотук намеренията на тази жена изглеждаха несъмнено подозрителни, но ужасните последствия ще разкрият добре същността им.

Монревел излезе, но решенията му внезапно се промениха и гласът на природата се пребори в душата му с внушенията за отмъщението. Той не пожела да предприема нищо, което се отклоняваше от почтените средства, които му диктуваше честта. На следващия ден изпрати предизвикателство за дуел на мнимия Сален и в същия час получи следния отговор:

Аз не умея да се боря, за това, което ми принадлежи. Зле третираният от своята красавица любовник трябва да желае смъртта. Колкото до мен, аз обичам живота и как да не ми е скъп, когато и моята Амели го цени. Ако имате желание да се биете, рицарю, Шарл има нужда от герои, идете при него. Повярвайте ми, военните упражнения ви подхождат повече отколкото сладостите на любовта. Противниците са различни — едните ще ви донесат слава, а другите могат да ви струват скъпо.

Като прочете тези думи, благородникът потрепери от гняв.

— Подлец! — провикна се той. — Той ме заплашва, а не се осмелява да се защитава. Сега нищо не ме спира. Да помислим за моята сигурност, да спасим любимата... не трябва да се колебая повече нито миг... Но какво говоря... велики Боже, ами ако тя го обича... ако Амели изгаря по този коварен съперник? Нима като му отнема живота ще получа сърцето ѝ? Ще се осмеля ли да ѝ се представя с ръце, омърсени с кръвта на човека, когото обожава?... Ако направя това, ще ме намрази.

Това си мислеше бедният Монревел... такива вълнения го разкъсваха, когато около два часа след получаването на отговора му, съобщават, че графинята го моли да отиде при нея.

— За да не ме упреквате, рицарю, — каза веднага тя, когато той влезе, — сериозно се осведомявам за всичко, което става. Животът ви отново е в опасност, подготвят се едновременно две престъпления. Един час след залез-слънце вие ще бъдете последван от четирима

мъже, които няма да се отделят от вас, преди да ви убият. В същото време Сален ще отвлече дъщеря ми. Ако аз се противопоставя, той ще уведоми херцога за моята съпротива и ще се оправдае като обвини и двама ни. Избягнете първата опасност като тръгнете с шестима мои хора. Те ви очакват на вратата... Когато удари десет часът, оставете там свитата си, влезте сам в голямата зала със сводовете, която води до апартамента на дъщеря ми. Точно в този час Сален ще прекоси залата, за да отиде при Амели. Тя ще го чака и ще тръгнат в полунощ. Ето камата, вземете я, Монревел. Вземете я от моите ръце... тогава ще си отмъстите за първото престъпление и ще избегнете второто... Виждате, несправедливи човече, че аз искам да въоръжа ръката, която трябва да накаже омразния за вас човек, аз ще ви дам на тази, която обичате... Ще ме упреквате ли? Неблагодарник, ето как ти се отплащам за твоето пренебрежение... Хайде, тичай към отмъщението. Амели те очаква в моите обятия...

— Дайте, госпожо — каза Монревел, силно разгневен и вече решен. — Дайте, нищо вече не ми пречи да убия моя съперник. Аз му предложих пътя на честта, той го отхвърли, той е страхливец, той трябва да понесе заслуженото... Дайте, ще ви послушам!

Благородникът излезе... Едва беше напуснал графинята, когато тя побърза да повика дъщеря си.

— Амели — каза ѝ тя, — сега сме сигурни в любовта на рицаря, но трябва да се уверим и в неговите достойнства. Повече изпитания не са нужни. Аз съм съгласна най-сетне с вашето желание. Но за съжаление Бургундският херцог наистина ви е определил Сален... Той ще дойде тук след осем дни, затова не ви остава нищо друго, освен да избягате, ако желаете да принадлежите на Монревел. Трябва да излезе, че ви е откраднал без мое знание, че е постъпил така, изпълнявайки заръката на моя съпруг, че нищо не е знаел за новото желание на принца. Той ще се ожени тайно за вас в Монревел, а после ще отиде да се извини на херцога. Вашият любим разбра, че това е нужно и го прие. Но аз пожелах да ви предупредя, преди да ви се разкрие... Какво мислите за тези планове, дъще моя? Виждате ли нещо лошо в тях?

— Така да бъде, госпожо — отговори Амели с уважение и признателност. — Ако не знаехте, е друго... но щом благоволявате да се съгласите на това, на мен не ми остава нищо друго, освен да падна в краката ви и да ви засвидетелствам колко съм ви благодарна.

— В такъв случай да не губим нито миг — каза коварната жена, за която сълзите на дъщеря ѝ се превръщаха в ново оскърбление. — Монревел знае всичко, но би било неразумно да ви разпознаят, преди да стигнете в замъка на вашия любим, а още по-неприятно ще бъде да ви срещне Сален, когото очакваме всеки ден. Впрочем, облечете тези дрехи — продължи графинята, подавайки на дъщеря си дрехите, използвани от мнимия Сален, — и идете във вашия апартамент. Когато стражата на кулите предупреди, че е два часът^[1], Монревел ще дойде при вас, конете ще ви чакат и двамата ще потеглите веднага.

— О, уважаема майко — провикна се Амели, хвърляйки се в обятията на графинята. — Да можехте да прочетете дълбоко в сърцето ми чувствата, които събуждате у мен. Да можехте...

— Не, не — каза госпожа дьо Сансер, освобождавайки се от ръцете на дъщеря си. — Не, вашата благодарност е излишна. Щом като вие сте щастлива, щастлива съм и аз. Хайде, преоблечете се!

Наближаваше часът. Амели взе дрехите, които ѝ предложиха. Графинята не пропуска нищо, за да заприлича на младия роднина на Клотилд, когото Монревел смяташе за сеньор Сален. Най-сетне удари фаталният час...

— Тръгвайте — каза графинята — бързайте, дъще моя, вашият любим ви очаква...

А добрата девойка, която се страхуваше, че предстоящото заминаване ще ѝ попречи да види скоро майка си, се хвърли в обятията ѝ и заплака. Доста престорено и за да прикрие жестокостите, които замисляше графинята, нежно целуваше дъщеря си. Тя смеси сълзите си с нейните. Амели се отскубна и се спусна към своя апартамент. Тя отвори слабо осветената гибелна зала, в която Монревел с нож в ръка, очакваше своя съперник, за да го повали. Щом видя, че влиза някой, той се спусна стремглаво, удари, без да гледа и остави на земята в локва кръв любимата, за която би дал живота си.

— Подлец! — провиква се веднага графинята, явявайки се с факли. — Ето как си откъщавам за твоето пренебрежение. Виж грешката си и после живеј, ако можеш!

Амели все още дишаше. Стенейки, тя отправи няколко думи към Монревел.

— Мили приятелю — му казва тя, отслабнала от болката и от загубената кръв. — Какво направих, за да заслужа смъртта от твоята

ръка?... Това ли са брачните връзки, които ми готвеше моята майка? Аз за нищо не те упреквам. Благодарение на Бога видях всичко в тези последни мигове... Монревел, прости ми, че скрих от теб моята любов. Трябва да знаеш какво ме принуди да го направя. Нека последните ми думи те убедят поне, че никога не си имал по-искрена приятелка от мен... че те обичам повече от моя Бог, повече от живота и че издъхвам с обич към теб.

Но Монревел вече нищо не чуваше. Паднал на земята, върху кървящото тяло на Амели, с устни впити в устните на своята любима, той се мъчеше да я съживи, да ѝ вдъхне своята душа, изгорена от любов и отчаяние... той плачеше, гневеше се, обвиняваше и проклинаше презрения автор на престъплението, което бе извършил... Накрая се изправи, обзет от ярост, и каза на графинята:

— Какво очакваше от тази недостойна постъпка, коварна жено? Нима разчиташе на смъртта, за да се сбъднат ужасните ти желанија? Нима си предполагала, че Монревел е достатъчно слаб, за да надживее любимата си?... Отдалечи се от мен, отдръпни се, защото не отговарям, че в ужасното състояние, в което се намирам, няма да измия ръцете си в твоята кръв.

— Удряй — каза обърканата графиня, — ето моята гръд. Мислиш ли, че ми е скъп живота, когато завинаги загубих надеждата да те притежавам! Исках да си отмъстя, исках да се отърва от една омразна съперница, не искам повече да живея в отчаяние след това. Но нека твоята ръка да ми отнеме живота, нека умра от твоите удари. Кой те спира?... Страх ли те е? Не те ли оскърбих достатъчно?... Кой може да обуздае твоя гняв? Не те ли нараних? Запали факлата на отмъщението заради безценната кръв, която те накарах да пролееш, и не щади тази, която мразиш, без тя да може да престане да те обожава.

— Чудовище! — провикна се Монревел. — Ти не си достойна да умреш... аз няма да бъда отмъстен... Живей, за да сееш ужас на земята, живей, за да се разкъсваш от угризения. Трябва всичко, което диша, да узнае за твоите пъклени деяния и да те презре. Нека всеки миг, ужасена сама от себе си, да не понасяш дневна светлина. Но знай поне, че твоите злодейства не ще ми отнемат тази, която обожавам. Моята душа ще я последва във Вечността.

При тези думи Монревел се прободеше с камата и издъхвайки прегърна своята любима толкова силно, че никой не можа да ги

раздели... Двамата бяха положени в един и същи ковчег и погребани в главната църква на Сансер, където и до днес влюбените отиват понякога, за да пролеят сълзи върху техния гроб и да прочетат разнежени стиховете, гравирани върху мрамора, който ги покрива, и които Людовиг XII си беше направил труда да съчини:

*Плачете влюбени, те се обичаха като вас,
без обаче бракът да ги свърже.
С красиви връзки двамата сами се свързаха,
но отмъщението завинаги ги разкъса.*

Само графинята надживя своите престъпления, за да ги оплаква цял живот. Тя се отдаде на най-възвишено благочестие и почина десет години по-късно като монахиня в Оксер, напускайки хората, поучили се и силно развълнувани от нейните искрени угризения.

[1] Такъв бил обичаят по това време. Стражата от наблюдателницата свирела с тръба на всеки час. ↑

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.